

Digitalisaatio, palveluverkko ja investointien kannattavuus

Juha Kostiainen, 5.2.2026

Sosiaalinen ydin – kaupungin alkupiste -
seminaari

Koulutus:

DI (tuotantotalous) 1990, FM (filosofia) 1996

HTT (kaupunkitutkimus) 2002

Dosentti, Tampereen yliopisto 2005 –

Työkokemus:

YIT Oyj, johtaja, kaupunkikehitys ja vastuullisuus 2013-

Sitra, eri johtotehtäviä 2009-2012

YIT Oyj, kehitysjohtaja, strategiajohtaja ym. 2001-2008

Tampereen kaupunki, elinkeinojohtaja 1997-2001

Finn-Medi Oy, toimitusjohtaja, 1995-1997

Prizztech Oy, toimitusjohtaja 1992-1995

Tuotekehitys Oy Tamlink, projektipäällikkö ym. 1989-1992

Hallitusjäsenyyksiä:

Triplan kauppakeskus

Oomi Solar Oy

European International Contracors

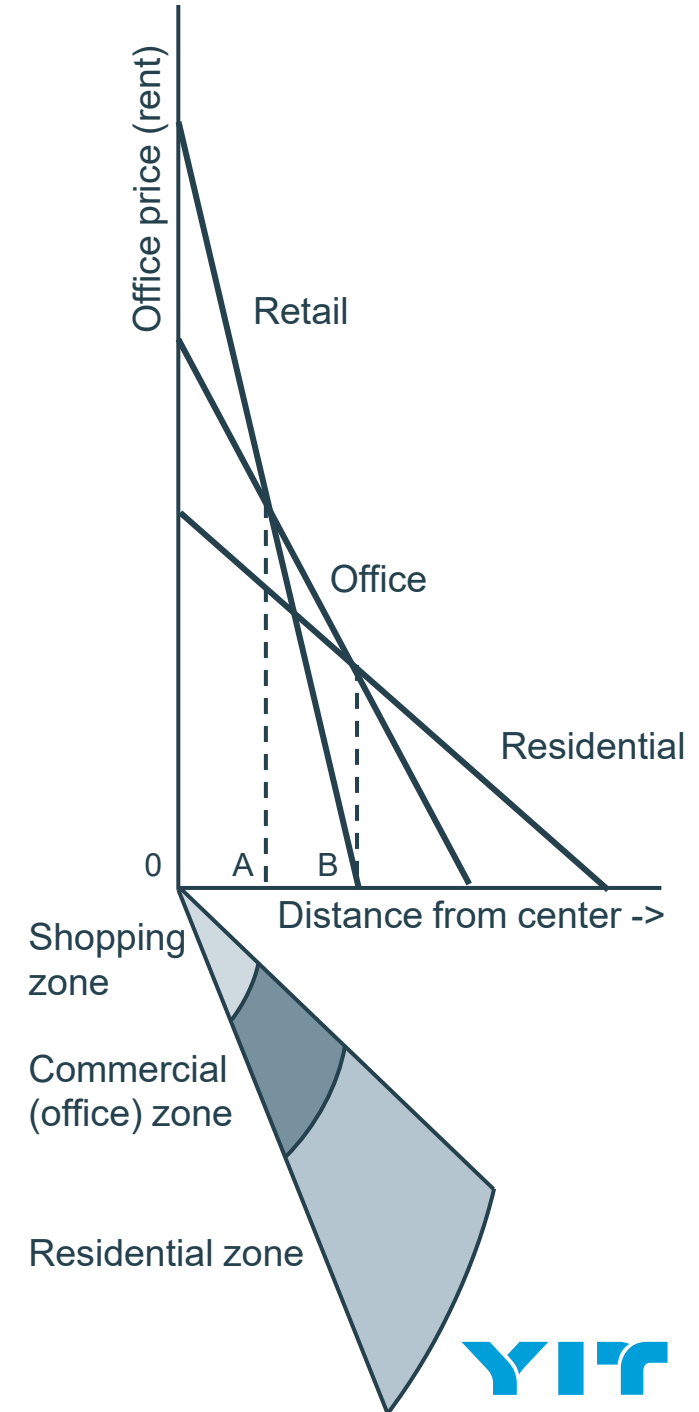
Blogi: nokkelakaupunki.fi

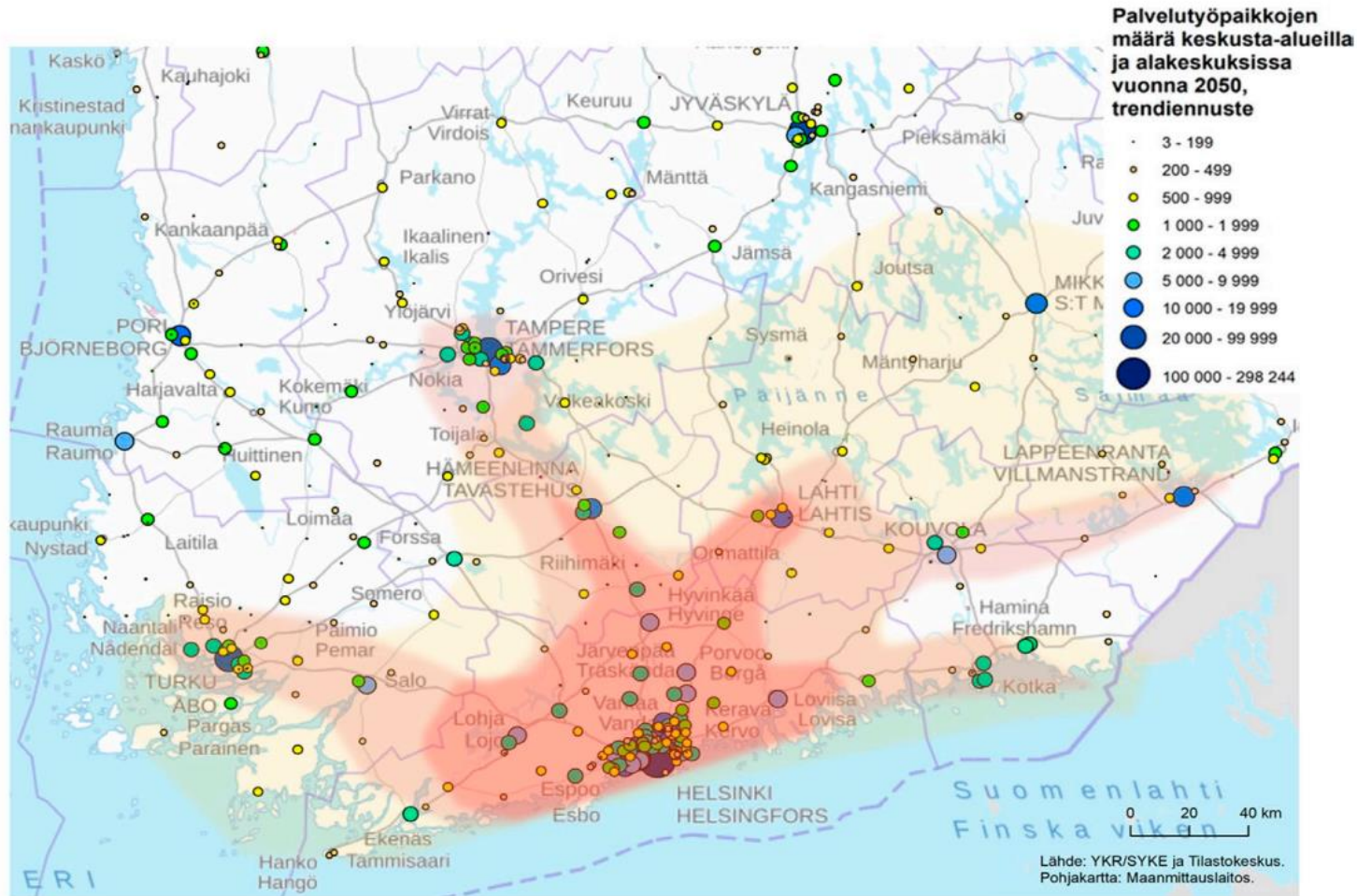
Digitaalisuus haastaa perinteistä toimintojen sijoittumista (Batty 2024, Phe 2015)

- Maankäytön standardimallin esitti ensimmäistä kertaa Johann Heinrich von Thünen vuonna 1826, siinä toiminnot sijoittuvat kehämäisesti keskustan ympärille, muuttujina maan hinta ja kuljetuskustannukset; Alonso kehitti edelleen 1964
- Myöhemmin mallia ovat kehittäneet Burgess, Alonso ja Krugman, mutta perusajatus on ollut sama
- Nyt internet, digitalisaatio ja tekoäly muuttavat perinteistä sijaintiajattelua:
  - Etä- ja hybridityö, laajentuva pendelöinti
  - Julkiset ja yksityiset on-line -palvelut ja verkkokauppa
  - Striimaus, wolttaus, deittisovellukset, digikirjat
- Vastavoimana hiljainen tieto, sosiaalisuus, tapahtumat, läsnäolo ja yleinen vapaa-ajan kasvu

Etelä-Suomen verkostometropoli

(Ympäristöministeriö 2025)

Päivittäinen
työssäkäynti

Viikoittainen
työssäkäynti

Viikoittaiset matkat vapaa-ajan
asunnolle

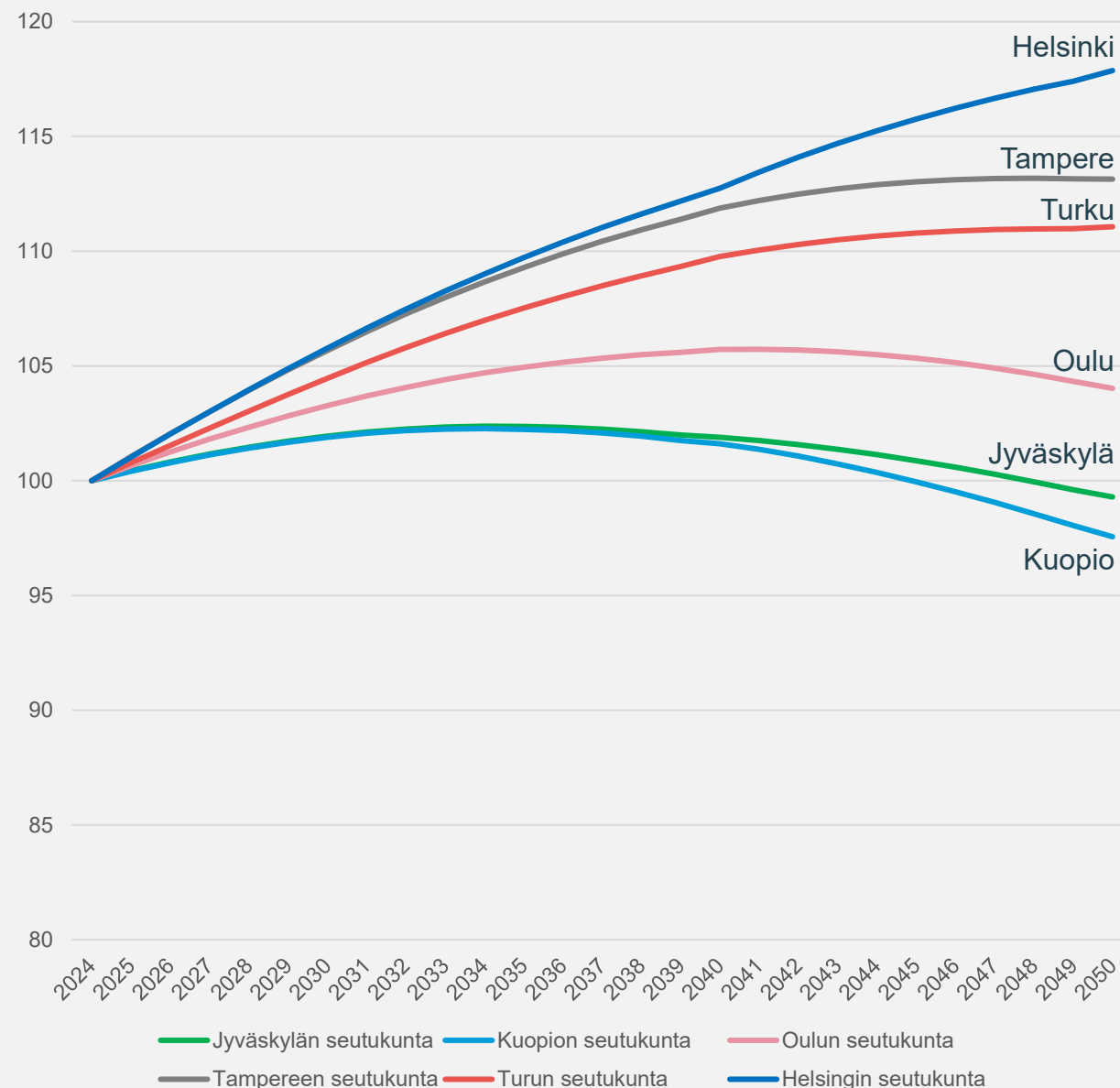
Väestön kasvuennusteet

Oheisessa kuvaajassa on kuvattu väestöennuste vuosille 2024-2050 MDI:n 2025 perusura väestöennusteen mukaan.

- Vuosina 2024-2050 väestönkasvu on vahvinta Helsingin seudulla, Helsingin seudun väestö kasvaa ennustejaksolla lähes noin 298 000 henkilöllä (+17,9 %).
- Myös Turun ja Tampereen seudulla väestön kasvu on vahvaa, Tampereen seudulla noin 58 000 henkilöä (13 %) ja Turun seudulla 39 000 henkilöä (11 %). Molemmilla seuduilla kasvu tasaantuu selkeästi 2040-luvulla.
- Oulun, Kuopion ja Jyväskylän seuduilla väestönkehitys kääntyy negatiiviseksi tarkastelujaksolla. Oulussa väestönkehitys kääntyy negatiiviseksi 2040-luvun alussa, mutta vuonna 2050 Oulun seudun väkiluku on noin 11 000 henkilöä suurempi, kuin vuonna 2024.
- Kuopion ja Jyväskylän seudulla väestönkehitys kääntyy negatiiviseksi 2035. Kuopiossa väkiluku vähenee vuosina 2024-2050 noin 3 600 henkilöä ja Jyväskylän seudulla 1 400 henkilöä.

Lähde: MDI

Väestönkehitys 2024-2050, indeksi 2024 = 100

Työpaikkamäärän muutos, absoluuttinen kehitys

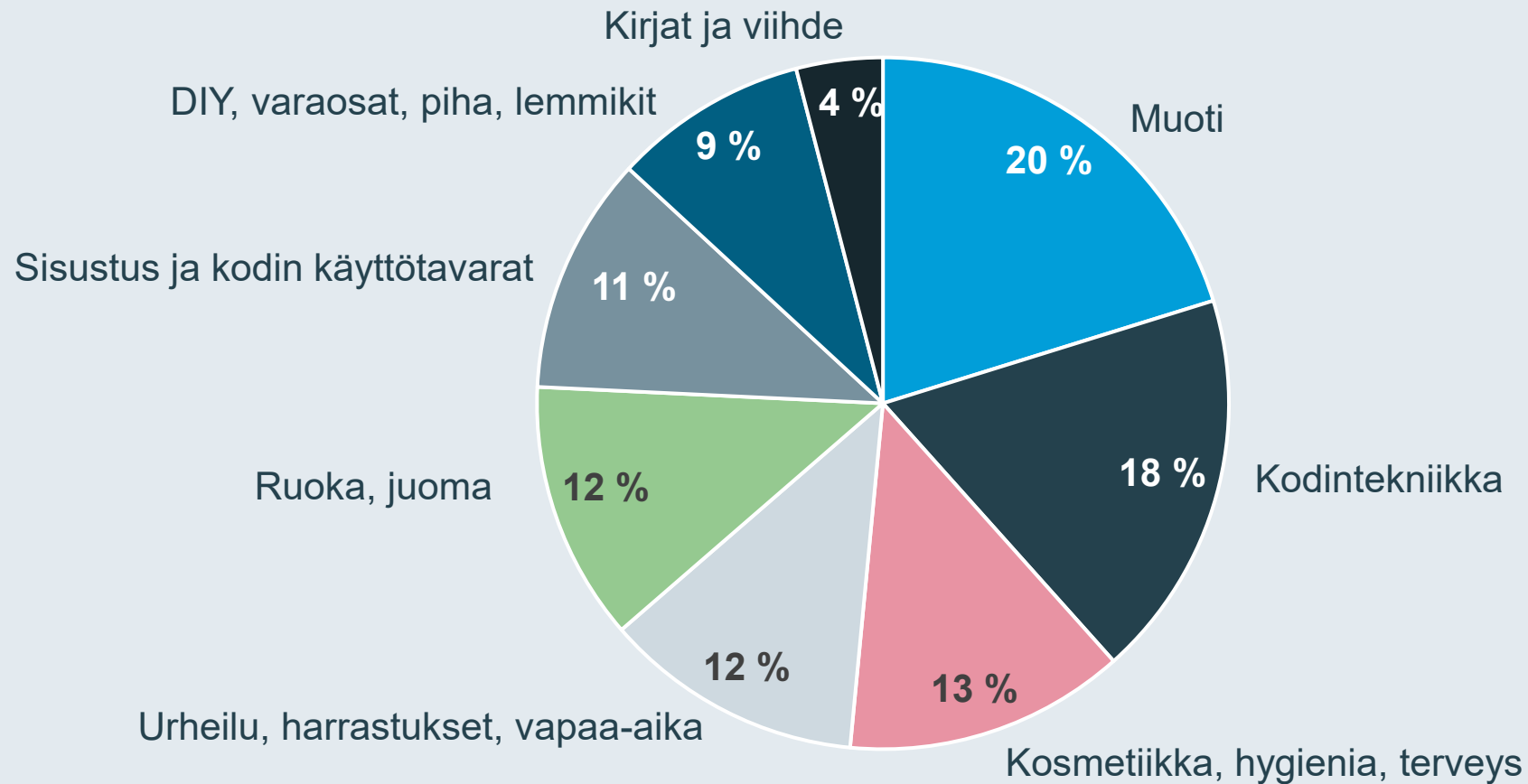
Muutos 2019-2023	Helsingin seutukunta	Turun seutukunta	Tampereen seutukunta	Kuopion seutukunta	Jyväskylän seutukunta	Oulun seutukunta	Muutos 2010-2023	Helsingin seutukunta	Turun seutukunta	Tampereen seutukunta	Kuopion seutukunta	Jyväskylän seutukunta	Oulun seutukunta
Alkutuotanto	25	-28	-120	-96	-60	-71	Alkutuotanto	-809	-527	-707	-668	-462	-423
Teollisuus	3993	309	933	83	61	832	Teollisuus	-2668	1612	-3757	-641	-1910	-181
Rakentaminen	-1223	-168	-123	-405	-697	-361	Rakentaminen	11091	1047	866	386	147	1963
Kauppa	-1347	-129	527	-75	-290	425	Kauppa	-9564	-373	1059	98	171	472
Yksityiset palvelut	15490	1119	6310	783	242	1508	Yksityiset palvelut	65126	6343	18192	3055	2906	6834
Julkiset palvelut	13618	4621	5804	1842	2310	3668	Julkiset palvelut	27903	8821	12366	2946	3703	7893
Kaikki työpaikat	30 721	5 589	13 424	2 051	1 413	5 840	Kaikki työpaikat	96 138	17 848	29 373	5 622	5 008	16 893

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäynti, koonti MDI

Kuluttajien digitaalisesti ostamia vähittäiskaupan tuotteita koti- ja ulkomailta 2024

(Kaupan liitto, Jaana Kurjenoja 18.3.2025)

Yhteensä noin 5,4 mrd. euroa*

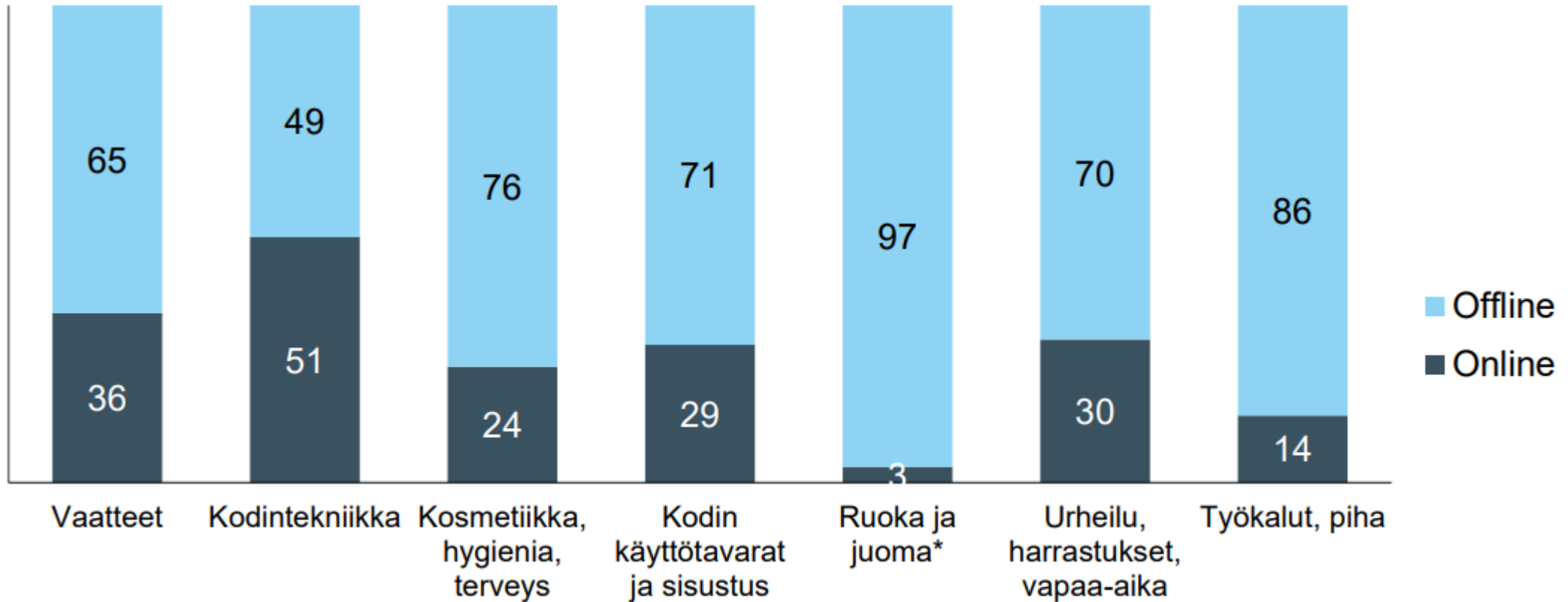

* Luvut ovat pyöristettyjä

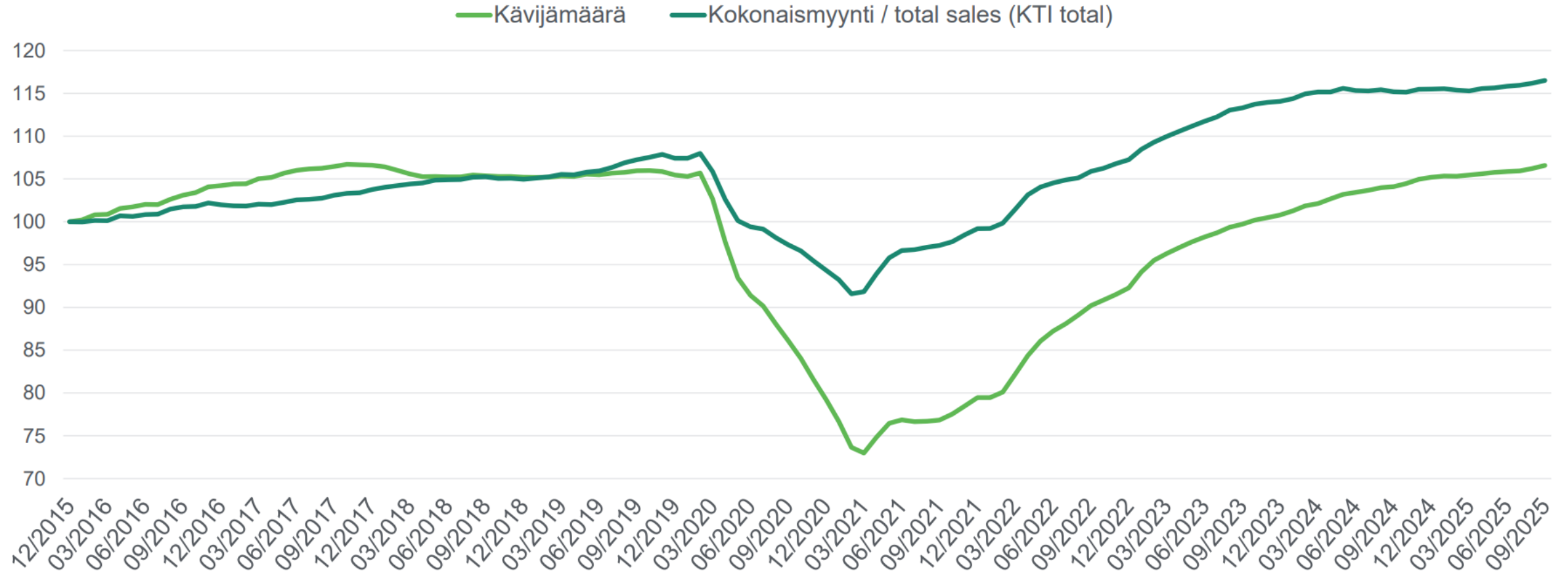
Kanavajakauma koko tuoteryhmän ostoksissa, ml. ulkomaiset ostokset, %

(Kaupan liitto, Jaana Kurjenoja 18.3.2025)

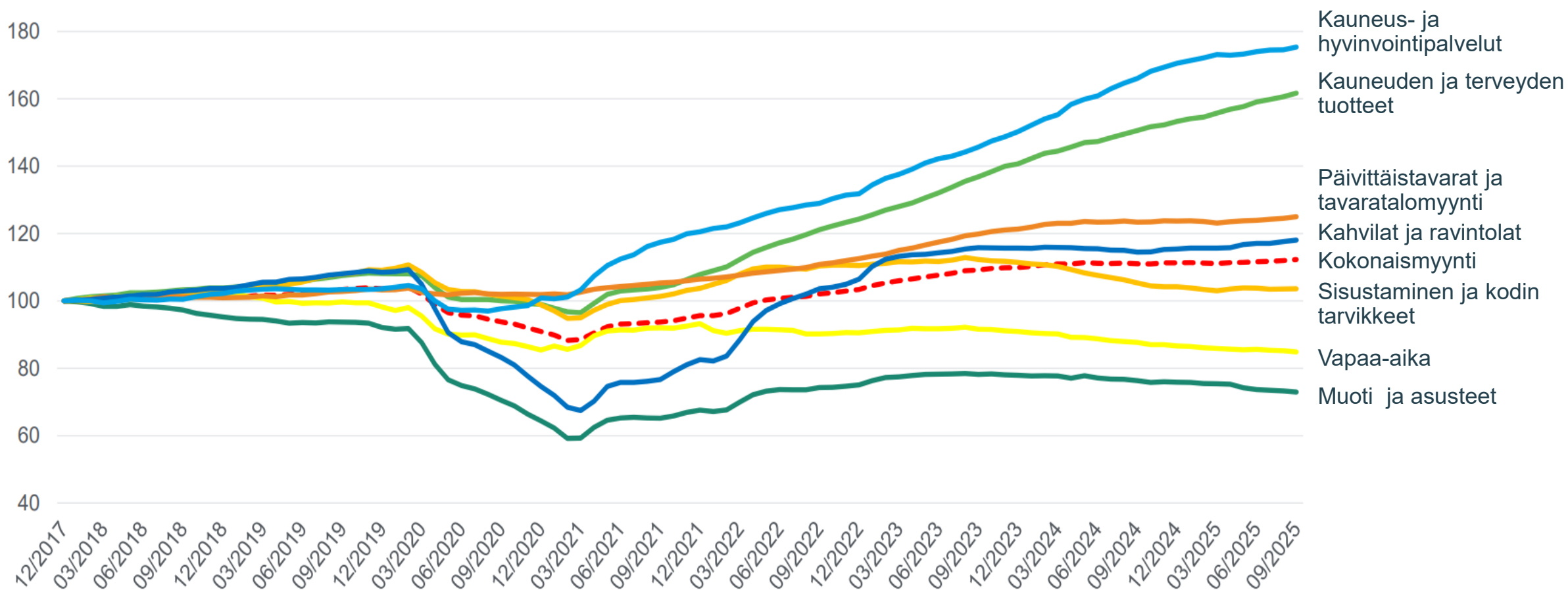

Kauppa keskusten myynti- ja kävijäindeksit, 12 kuukauden liukuva keskiarvo, 2015=100 (KTI)

Kauppakeskusten kokonaismyynnit toimialoittain 12 kk, 2017=100

(KTI)

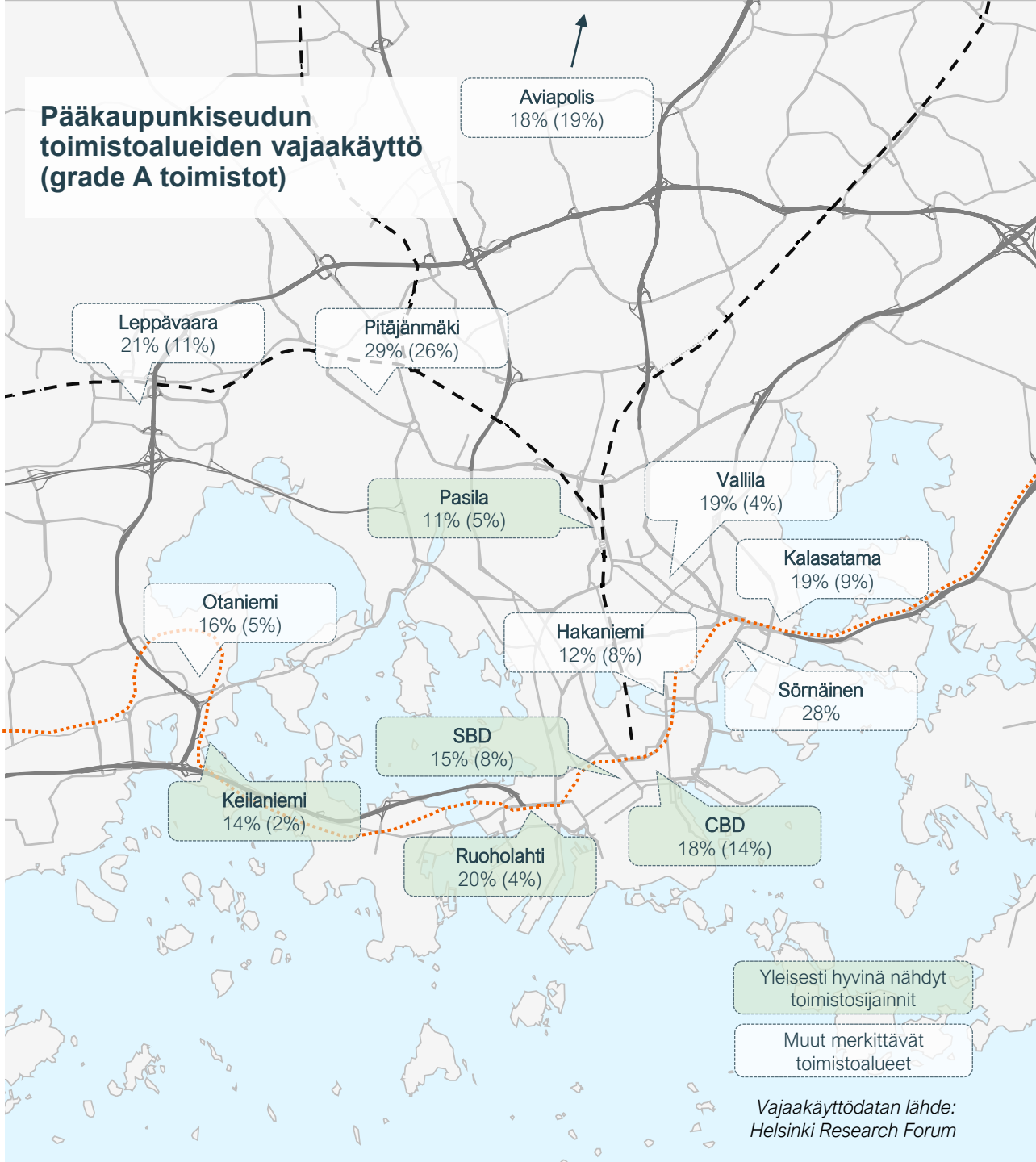

Pääkaupunkiseudun Kiinteistömarkkina

Prime-tuottovaatimukset segmenteittäin

Kiinteistöluokka	Prime yield
Toimistot CBD	5.50 %
Toimistot CBD ulkopuolella	6.25 %
Logistiikka	5.40 %
Pienteollisuus	7.75 %
Varastot	6.75 %
Asunnot (PKS)	4.40 %
Asunnot (Tampere & Turku)	5.00 %
Vanhusten hoivakohteet	5.50 %
Päiväkodit	6.00 %
Päivittäistavarakaupat	6.00 %
Big Box -kaupat	7.25 %

Datan lähde: CBRE Finland Q3 & Q4 2025

Aluetaloudellisen kehityksen faktoja

(Moretti 2021, Lavoratori & Castellani 2021, Carlino et al. 2007)

- Siirtyminen pienemmästä klusterista suurempaan lisää innovaattorin tuottavuutta => koolla on väliä
- Urbanisaation tuottamat ulkoisvaikutukset (urbanisation externalities) toimivat kaupunkitasolla
- Erikoistumisen tuottamat ulkoisvaikutukset toimivat lähellä – 1 km²
- Työpaikkatiiviiden kaksinkertaistuminen metropolialueella kasvattaa jokaisen työntekijän patentointiaktiivisuutta 20 %
- Suomessa kaupungin tiiviiden kaksinkertaistuminen kasvattaa aluetalouden tuottavuutta 4-5 %

Asumisen heimot ovat edelleen samat – arvostuksissa ja segmenttien osuuksissa muutoksia

			2021		2025	
LUONTO		OMASSA RAUHASSA	"Rauhallinen, edullinen ja tilava perheasunto"	12 %	"Rauhallista, <u>vaivatonta</u> ja edullista asumista"	12 %
		KARTANOASUJAT	"Rauhallinen, hieno sijainti - tilaa asua ja harrastaa"	14 %	"Rauhallinen, <u>turvallinen</u> sijainti - tilaa asua"	15 %
YHTEISÖ		PESÄNRAKENTAJAT	"Turvallinen, muokattava perheen koti, johon haluan panostaa"	11 %	"Turvallinen, <u>tilava</u> , mukautuva perheen koti"	13 %
ARVO		ELÄMÄN KESKELLÄ	"Keskustassa elämän keskellä arvoalueella"	9 %	"Keskustassa, elämän keskellä, <u>palveluiden äärellä</u> "	8 %
		ARVOSIJOITTAJAT	"Arvostetulla, arvonsa säilyttävällä alueella lähellä keskustaa"	11 %	" <u>Tietyllä</u> arvostetulla, arvonsa säilyttävällä <u>rauhallisella</u> alueella sijaitseva asunto, jossa <u>itse</u> asumiseen ei haluta panostaa"	12 %
		ESTEETIKOT	"Kaunis, moderni, edustava koti arvostetulla alueella"	11 %	"Kaunis, moderni, <u>tilava</u> , edustava koti arvostetulla alueella"	9 %
VARIKKO		OMANNÄKÖISTÄ HELPPOA ASUMISTA	" <u>Tietyllä</u> arvostetulla, alueella lähellä keskustaa kompakti asunto"	8 %	" <u>Helppoa</u> ja <u>vaivatonta</u> asumista kompaktissa asunnossa hyvien yhteyksien päässä"	11 %
		HELPOSTI LÄHIÖSSÄ	"Lähiössä palveluiden keskellä kauniissa kodissa"	12 %	" <u>Turvallisessa</u> lähiössä, <u>tilavassa</u> , mutta <u>edullisessa</u> kodissa palveluiden lähellä"	7 %
		EDULLISESTI HUMUN KESKELLÄ	"Edullisesti keskustan tuntumassa, tapahtumien keskellä, kompakti asunto"	11 %	" <u>Edullista</u> ja <u>helppoa</u> asumista palvelujen läheisyydessä"	13 %

Muita muutostekijöitä

- Koululaisikäluokat pienevät edelleen seuraavan 25 vuoden aikana, vuosina 2024-2032 kouluikäisen määrä vähenee 96 000 oppilaalla (MDI 2025)
- Valtionhallinto suosittaa läsnätyötä 12 päivää/kk (VM 2025)
- Hyvinvointialueet tiivistävät palveluverkkojaan
- Etäyön vaikutukset liikenteeseen 431 Me, kiinteistöihin 623 Me ja lounasravintoloihin 275 Me, yhteensä 1,34 Mrd, vertailuvuodet 2019 ja 2023 (MaRa 2025)

Yhteenveto kehitystrendeistä

- Vähittäiskauppa poistuu kivijaloista – luksus menestyy keskustojen highstreeteillä
- Kauppakeskukset imitoivat perinteistä kaupunkitilaa monipuolisin palveluineen, mukaan lukien julkiset palvelut
- Toimistotilaa tarvitaan vähemmän, sijainnin kiinnostavuus korostuu – konversioita ja ”aluekonversioita” tarvitaan
- Asumisen tarpeet ja motiivit moninaisia, ei suuria muutoksia
- Julkinen palveluverkko harvenee, yksikkökoko kasvamassa

Mitä jää kivijalkaan, katutilaan ja ”lähelle”?

- Pientoimistot ja työhuoneet
- Kahvilat, pubit, oluthuoneet ja ravintolat
- Liikuntapaikat, joogastudiot, tanssistudiot
- Parturit, kampaamot, tatuointistudiot yms.
- Kulttuurin tilat – galleriat, elokuvateatterit
- Tilapäiset käytöt ja urbaanit kesannot
- Lähelle jäävät ja lähellä pitää olla viheralueita, viihtyisiä pihoja ja koirapuistoja
- Kävely-ympäristön rakenne on tärkeä edellytys viihtyisyydelle!

Kävely on kuningas

Saavutettavuuden uudenlainen mittari

Interface catchment -luku kuvaa julkisivun pituutta/korttelin ympärysmittaa, joka on saavutettavissa kävelyetäisyydellä.

Ajatuksena on, että katuverkoston tulisi olla samaan aikaan hyvin läpäisevä ja tarjota paljon mielenkiintoista julkisivua, jossa useimmat kaupungin mielenkiinnon kohteet sijaitsevat.

"The length of walkable interface is important because the interface is a productive interstitial zone that sustains the life of the city."

(Dovey & Pafka, 2020)

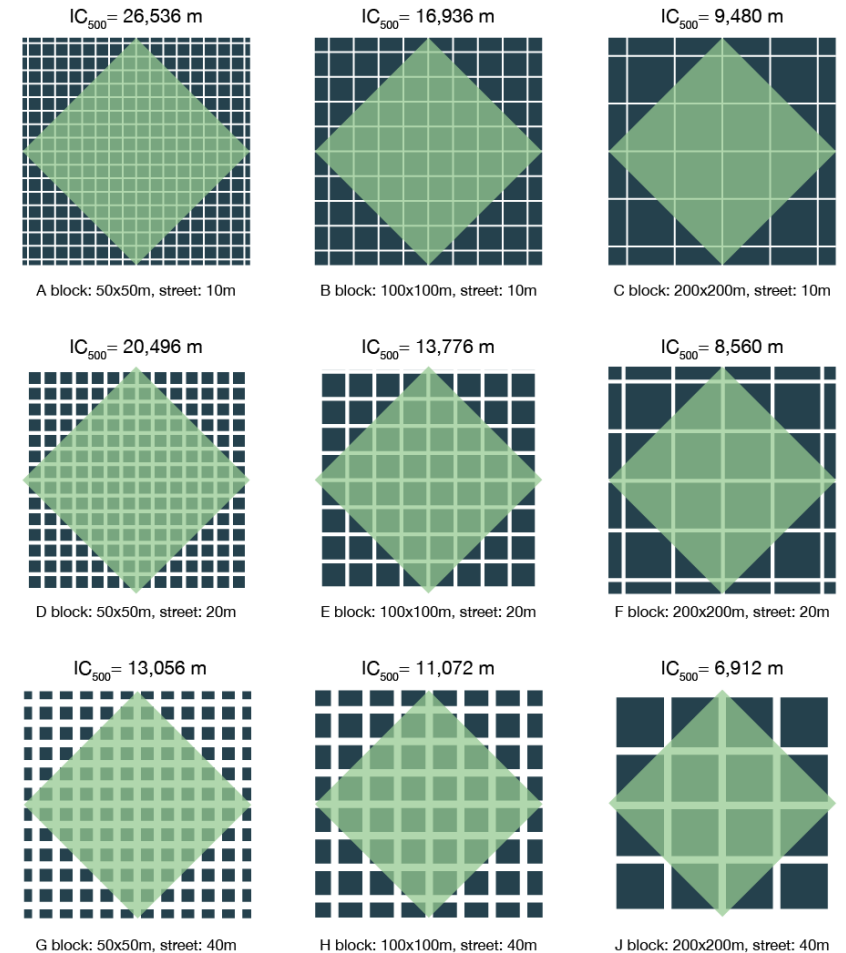

Figure 3. Interface catchment increases as catchment area remains constant.

Kaupungin sosiaalinen ydin muodostuu

- Kohtaamisista, urbaanista intensiteetistä
- Erilaisista sosiaalisista verkostoista
- Heikoista siteistä (Weak ties, Granovetter 1973)
- Elävyydestä, tapahtumallisuudesta
- 4. sektorin aktiviteeteista
- Monenlaisesta sekoittuneisuudesta

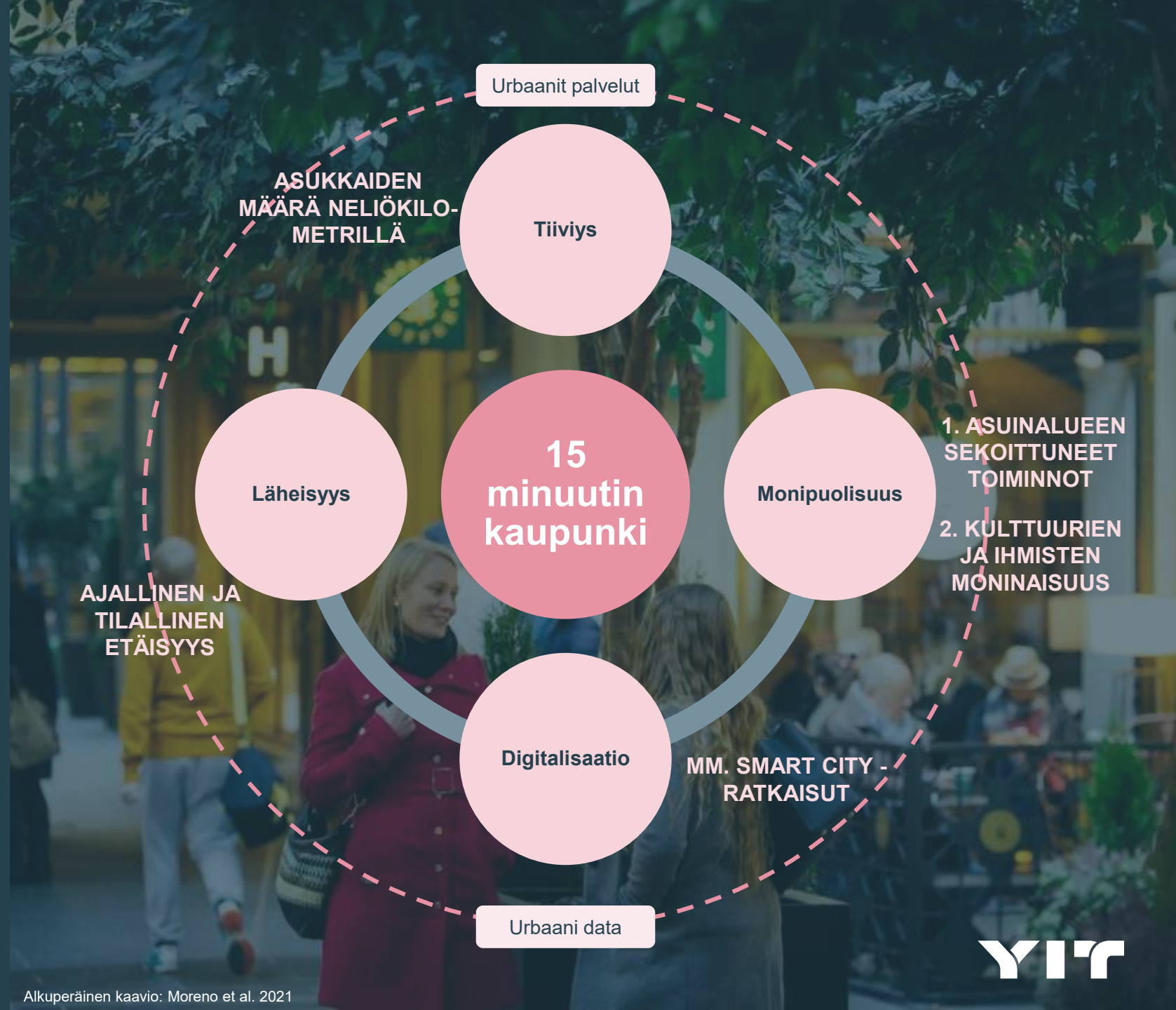

Kaupunkirakenne

15 minuutin kaupungin viitekehys*

- Sujuvassa kaupungissa kaikki arjen tärkeät asiat tulisi saavuttaa vartissa kävellen, pyöräillen tai julkisilla liikennevälineillä
- Kaupunkien keskustoista ja alakeskuksista muodostuu urbaaneja, sekoittuneita ympäristöjä
- Ajatusta voi soveltaa myös lähiöiden uudistamiseen

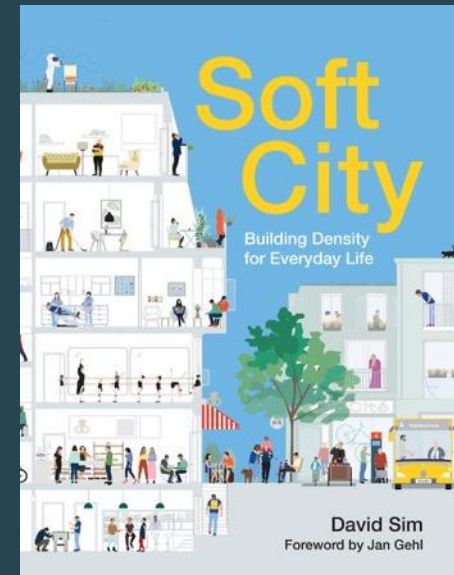
* Moreno 2024: 15-minute city; Moreno et al. (2021): Introducing the “15-Minute City”: Sustainability, Resilience and Place Identity in Future Post-Pandemic Cities

Pehmeän kaupungin periaatteet (David Sim 2019)

- Moninaiset rakennusten muodot
- Ulkotilojen diversiteetti
- Joustavuus käyttötarkoituksen muutoksiin
- Inhimillinen mittakaava
- Käveltävyys
- Identiteetin ja kontrollin tunne
- Miellyttävät mikroilmastot
- Pieni hiilijalanjälki
- Suurempi biodiversiteetti

KUVITUS SOFT CITY / DAVID SIM

JUHA KOSTIAINEN

www.nokkelakaupunki.fi

www.yitgroup.com/kaupunkikehitys

YIT